

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pro Tvendo Sacro Coelibatv Axioma Catholicvm

Ceneau, Robert

Parisiis, 1545

Sequuntur rationes elidendae, quae aduersus omniaa in vniuersum sacrae
religionis vota proferuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30468

prius deseritur, q̄ deserat: nec à se quenpiam dimitit, nisi di-
missus. Nō est ergo cur timere debeas, ne tibi desit in uoca-
tus: imo vt Augustinus ait, Nunquā dominus quæritur, nisi
inuentus. Sic nunquā deseritur, nisi desertus. Timeant po-
tius hæc dona sibi deperire, qui animū ita despondent in-
um, vt audire mereantur illud Psalmistæ, Deū non inuoca-
uerunt: illic trepidauerūt timore, vbi non erat timor.

Necdum ebullire cessat impia temeritas, quæ ait, Irreli-
giosum esse fidere operibus futuris: contra id quod scriptū
est, Nescit homo an odio, vel amore dignus sit. Fidit autem
qui in posterū se obligat. Verū si quid haberet salis hæc
insulsissima ratio, eo deduceret, vt iniquum fore censetur
quicquā in futuro promittere: sicq; omnia vota etiam tem-
poranea, quæ in scriptura passim legūtur, damnanda foret.
Dicamus ergo Annā peccasse & Samuelem: peccasse etiam
vnā cum suis parentibus Samsonem, atq; adeo totū Naza-
reorū ordinē: imo & male consuluisse Moysem, Psalmistā,
ac Salomonem: qui vota edita de futuris persoluenda nu-
mine etiā afflati & inspirati censuerūt, ac districte mā-
darunt. Vides vt nusquā, quocunq; te vertas, apud Hære-
ticos deest impietas: qui nec verbum sine blasphemia seu
prudens seu imprudens aut emittunt, aut euomunt.
Quid igitur? Nemo audebit promittere conuersionē mo-
rum & vitæ: & in exorcismo temere agitur, quoties abrenū-
ciatur diabolo & pōpis eius. Et temere deipara virgo ppo-
nebat se virū non cogniturā, qm̄ illud ex futuro pdebat.
O cæcas hominum mentes, ô pectora cæca.

Iam video satius esse compedibus & flagris huiusmodi
ppullare errores, q̄ nihil profutura his puicacibus ingenis
ratiocinatione, cum eis agere. Satis ergo fuerit ex his speci-
men intueri eorum, qui intus adhuc delitescunt, errorum.
Nam ex his paucis discere poteris reliquos.

*Sequuntur rationes elidendæ, quæ aduersus omnia
in vniuersum sacræ religionis vota proferuntur.*

Hic non satis fuit castitatis institutum inuadere, nisi
simul cætera vota impeteret, & hostiliter aggredere-
retur. Temerarium enim censet perpetuæ se deuo-
uere obedientiæ. Sic enim argutantur Zuingliani, Teme-

re id promittat quispiam, à quo si quis requirat, an perpetuo credat se seruaturum, non ausit illud ex fide polliceri. Si quis autem requirat ab eo, qui votorum monasticorū legibus se adstringit, an secū omnia futura reputans, existimet se responsurum conventis & pollicitis, quæ in ipso ingressu pollicetur. Respondebit (admota conscientia in secretius consilium) existimare se non impleturū omnia, quæ pollicetur. Temere ergo promittit, quod se nunquam exhibiturum confidit. Adhæc neque votum istud esse expediens, his coloribus suadere nituntur. Quoties, inquit, quispiam culpam omnē expiaturus, singula peccata enumerat: quibus enumeratis, proponit se nunquā cōfessis ac deletis peccatis adhæsurum. Verūm vt conuenit ita proponere, non tamen expedit vt voueat se posthac non peccaturum propter periculum lapsus, quo scilicet peccans gemina laboraret culpa, quia præcepti esset desertor & voti. Nunc autem simile periculum imminet ei, qui perpetuo vouet se obseruaturum castitatem, paupertatem, & obediētiam. Non est igitur expediens, vt quis sese huiusmodi votorū vinculis adstringat. Responso. Attigerat olim huius captiuncule calumniam Petrus Mōtius suæ rhapsodiæ lib. xi. Ex cuius lectione istæc (nisi vehemēter fallor) mihi mutuata videtur. Cuius dicta posthac elidēda in vnū conferā. In primis negat Montius opera ex voto prodeuntia deo esse gratiora, quæ sine voto fiunt. Hinc sui erroris ansam accipiens, quod in voto libertas adimitur: non intelligens libertatem arbitrij non esse diminutam. Nam eadē est volendi & non volendi facultas, non autem eadem facultas iure operandi. Nam si obligatio tolleret arbitrij facultatē, ea ratione præcepta diuina arbitrij libertatem adimerent. Aequa est igitur volendi libertas, sed non iuris facultas. Nam & promissio facta alteri obligationem habet, sed libertatem volendi non adimit. Nec minus liberæ sunt beatæ animæ, si ex suo statu peccare non possunt: nec minus liber est voto adstrictus, si iure non licet quod antea licebat. Nam ad volendū & nolendū eadē est ppēssio, à qua radix merēdi defluit, iūcta tamē gratia. Adiūgit autē Montius non esse de posteris iudicandū. Proinde elati animi esse censet de futuris ista polliceri. Verū non intelligit idem obiici posse de qua-

cunq; in posterū promissione. Sicq; eadē operā dicturus est neminē debere in futurū quicq; polliceri. Quid autē de cōiugio dicendū cēset, vbi corporis alterna potestas hinc & inde tribuitur, si non licet se in futurū obligare? presertim vbi vndiq; adfluūt innumeræ præter spem molestiæ. Et tamen sine præsumptione iniri possunt cōiugia: nisi Paulo cōtrarius esse pergat ꝑnunciāti, Honorabiles esse nuptias & thōrū immaculatū. Quod autē de merito contēdit Mōtius, illud seire debet, excellētiori virtuti præmiū maius & cumulatiorē paratā esse gratiā: & plus esse offerre vnā cum arbore ta dicem, q̄ fructus tantū inde prodeūtes. Porro in voto quis abnegat semetipsum tollēs crucē suā quotidie, quo expeditius dominū sequatur. Si ergo, scriptura teste, dominus reddidit vnicuiq; iuxta suū laborē: vbi labor amplior, ibi cumulatius est præmiū. Hac igitur errorū nube depulsa, ad scopū redeundū est, videndūq; quomodo citra præsumptionē quis polliceri possit se cūcta obseruaturū, quæ recepti ordinis regula mādāt. Et ad id quidē respōdet diuus Bernardus in lib. de dispēsatione & præcepto. Quē cōstat ex decursu non dissimiles aduersus monachalē statū audisse calūniās: quas tamē omnes, vt erat & ingenio præditus, & diuino afflatus numine, strenue repellit ac retūdit. Quod notius euidet, si ipsum audiamus loquentē. Primū itaq; hanc præfatur sententiā, Etsi omnis inobediētia sit culpabilis, nulla tamē æternaliter dānabilis est: nisi quā remediū penitentiæ nō sanat. Nulla fataliter criminalis, nisi quæ supbiæ contemptū nō euitat. Quo iacto fundamēto vltra ꝑgredit, ingēs, Verūtamen nemo, si caute ꝑfitetur, pollicet se vltra in nullo trāsgressurū, hoc est iā non peccaturū. Alioq; aut pierat, aut sanctior eo est, qui ait, In multis offendim⁹ oēs. Nemo itaque ꝑfiteri credatur, quod certū scit nō posse teneri. Particēda igit est obseruatio regularis in præcepta & remediā. Præceptis instituit vita cōtra peccatū, remediis restituitur post peccatū innocētia. Solū itaq; censuerim fregisse votū, violasse ꝑpositū, pactū præuaricasse: qui & præceptū cōripserit & remediū. Securū dico illū, qui se interdū limitē obediēticiæ præterierit, consiliū non respuit penitentiæ. Pars siquidem regulæ est regularis correctio, & in ea reperitur nō bonæ vitæ instructio, sed etiā emēdatio prauæ. Moxq;

sequitur, Cui iam vel ita professio impossibile, imo per dei gratiam non perfacile sit cauere præuaricationem, vbi non tam inobœdientia, quàm impœnitentia facit præuaricatorum. Tandemque rem ipsam acu tangens, sic ait, Qui se perituum putat, eò quod ad punctum regulam non obseruat, videtur mihi non satis attendere quid iurauerit. Nemo certe cum profitetur, spondet regulam, sed sui quisque conuersionem, suamque deinceps conuersionem iuxta regulam dirigere pollicetur. Quibus Bernardi consummatissimis verbis illud vnũ corollarij vice adiungam, Omnes regulæ monasticæ conditores suarum institutionum efficaciam obligationemve vniuersalis ecclesiæ, ac summorum in ea Pontificum submisisse arbitrio atque iudicio. Iam constat piam matrem ecclesiã nõ intèdere vouetè ad singula mandata lætali culpa innodari. Satis enim est, si culpam voluntaria pœna sequatur. Atqui non superat vires humanas huiusmodi professio, & professionis obseruatio. Proinde qui hæc profundius apud se cogitauerit, plane intelliget nihil superesse in ea re ambigui. Iam si cui hæc non satisfaciãt: indignus est qui doceatur: suis magis seruiens affectibus, quàm rationi, Paulique iudicio sibi relinquendus, vtpote vaniloquus & seductor, sanæ doctrinæ impatiens, & qui nulla possit adhortatione domari.

Repellenda est nihilominus Petri Montij calumnia, imprudens, ne dicam, an impudens, quam in vouentes torquet, falso impingens, quòd arrogantiam Petri imitentur, quum diceret, Etsi omnes scandalizati fuerint, ego non scandalizabor. Sed longe impar est vtriusque conditio, vouentis scilicet, & auxilium dei humiliter implorantis, ac Petri contra verba Christi præsumentis. Ille enim nihil aliud quàm vocatus adest: & interius à spiritus sancto inuitatus, se suãque omnia vocãtis deuouet arbitrio. Quasi ita dicere velit, Deus meus es tu, mihi nõ est bene sine te, in manibus tuis sortes meæ. Hic autè Petrus Christo præmonenti contrarius ire videtur, vnã & domini verbis repugnans, & se alijs etiam præferens, quin & heroica atque ardua de se promittens.

Desinat ergo Montius eos pari temeritatis iugo premere, qui tam à se inuicem distant, quàm ortus ab occidete seiu-

gitur. Desinat, inquam, aut iustum cum impio, aut innocuum damnare cum noxio.

Nunc personatus prodit in aciem Zuinglius, qui reuelata facie nihil promouit. Profert enim laruas, veluti ex sacrae scripturae ærario depromptas: vt his saltem abstergeat incautos, & seducat imprudentes. Verum eius generis est larua impostura, vt neque diu, neque multis imponat.

Torquet enim scripturam inuitam ac renitentem aduersus cœlibatum, dum asserit de instituti monastici authoribus Paulum prophetasse his verbis, priore ad Timoth. 4. Spiritus manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, cauterizatam habentium conscientiam, prohibentium nubere, & abstinere à cibis, quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognouerunt veritatem. Quia omnis creatura dei bona est, & nihil est reijciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei & orationem. Et hæc tamen sacra, tamque suscipienda verba prophanare ac scœdare non veretur scœdissima hæc Zuinglianorum colluies. Quos certe scire oportuit longius se abesse à mente Pauli, quam sit semotus ab Arari Partu aut à Germania Tigris. Nemo enim non intelligit illud Pauli vaticinium ad Manichæos, Tatianosque relatum ab omnibus, qui hanc sententiam tractauerunt, authoribus.

Cui sententiæ apertissime subscribunt Hieronymus, Chrysostomus, Theophylactus, insuper & Augustinus. Denique, quis non? Demum & tacetibus etiam ipsis res ipsa apertissime indicat. Quid enim Paulus dicat, audiamus. Spiritus enim (inquit) manifeste dicit, quod in nouissimis diebus discedet quidam à fide, adhaerentes doctrinis dæmoniorum: qui scilicet suis præstigijs fallant auditores. In hypocrisi loquentium mendacium, manifesto argumento significans eos, non per ignorantiam, sed per industriam peccaturos, scientes quidem, & volentes, sola simulationis larua tectos & contentos. Cauterizatam habentium conscientiam, multa videlicet superstitione inuista. His vitijs, quis tam perfrecta fuerit frontis, vt asseueret laborasse authores omnes cœlibatus ac votorum, quales fuerint illi quondam ecclesiae heroes? qui suis regulis edictis,

& seruat, miro splendore in ecclesia coruscarunt: adeo vt alluxerint coruscationes eorum orbi terræ: quas vt vidit, cōmota est terra bona scilicet pars hominū: quæ nunc etiam maxima turba est, & Christianæ religionis gloria non infima. Hi olim fuerunt Benedictus, Basilius, Martinus, Bernardus, Augustinus, Fructuosus Episcopus: quo auctore prodijt illud celebre capitulum, Carnem, de consec. distin. 5. Quo manifeste ostendit illud Pauli, vaticinium non officere huic instituto abstinentiæ à carnibus. Carnē (inquit) nec cuiquam monacho gustandi, nec sumendi est concessa licentia: non quod creaturam dei iudicemus indignam.

At Paulus inuehitur in eos, qui idcirco à carnibus abstinent dum ducerent, quòd immundæ essent & indignæ, quibus vesci oporteat Christianum. Omnis (inquit) creatura dei bona est, & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Is (inquam) Fructuosus suis verbis ostendit non esse contrarium Paulinæ menti suum de abstinentia institutum. Et hic quidem martyrio claruit apud Tarasconem. Hos tam insignes viros quis audeat pronunciare in hypocrisis locutos fuisse mendacium, adhæsisse doctrinis dæmoniorum, & auzerizatum habentium conscientiam?

Hęc, inquam, cogitare, nedum proferre quis audeat, nisi qui posuit omnem de fronte pudorem? Quòd si ad eos verba Pauli non pertinent, quis tam hebes, tamque præpostero ingenio, vt dicat ea quæ sequuntur de ciborum delectu, de quæ arcendo à legitimo copulæ coniugalis thoro, ad eorum spectare statuta? Sed quid de illis paucis loquor? Stephanus, Nicolaus, Gregorius primus ecclesiastici cœlibatus authores, Calixtus item Papa martyr in capite, Præbyteris. distin. 27. legē de indicendo cœlibatu introduxerunt, introductam probarunt, probatā confirmarunt, confirmatam auxerunt, auctam denique ad nos vsq; perducendā curarunt. Hic tuā conscientiam appello Lutherane, Censes ne hos omnes vita, eruditione ac moribus clarissimos diabolicis delirasse commentis? Cauendū tibi potius est, ne te malus aliquis genius eò dementiæ impulerit, vt isthæc mente tractares. Sed quid mora opus, quādo illi omnes nuptias non prohibent? Prohibet enim nuptias, quisquis inuito legem dicit, quiq; arcet à thoro coniugali libe-

ros & volentes: quasi coniugio aliquid subfit criminis, aut sceleris. Et in hac re reuocanda est memoria ad quartum, & quintum præloquia. Quod autem ad delectum ciborum attinet, non semel illud à me dictum est in Pauli sententia notari Marcionitas. Qui vna eadēq; opera & nuptias damnabāt, cibos immundos censebāt: ob idq; reijciendos, quia ex cōplexu p̄dijissent venereo. Hi ergo nō vno errore contenti, bis peccabant, nuptias iniquas, & cibos immūdos arbitran-tes. Cui errori aperte se totum opponit Paulus, dicēs omne creaturā dei bonā esse. Et huic sententiæ succinit Fructuosus Episcopus in dicto cap. Carnē, inquiens, Non iudicare se creaturā dei indignā. Hinc ergo videre prōptū est hanc Pauli sententiam nulla ex parte pugnare cum sacrosanctis de cœlibatu, deq; abstinentia monastica decretis.

Alios nobis fumos offundit ob oculos solita temeritate Zuinglius, verum ita crasse ac stupidè, vt vix responsione digna videantur, quæ obijcit. Primū ex priore ad Timoth. 1. cap. citat verba Pauli dicentis, Iusto non esse legē positā. Sed quid hoc ad rē nostrā? Cum nihil aliud velit his verbis q̄ hoc, vt nihil opus est frenis calcaribusve equo currere volenti: Sic præscripta legis minime terrent eum, qui animo est propenso in hoc, vt Christi mādata sequatur: cui illud semp obuersatur oculis, Bonū mihi lex oris tui super milia auri & argenti. Vti enim nullis tenetur repagulis (tametsi clausus cubiculo) qui quoties vult egreditur, & ingreditur, vt pote clauē secū ferens: aut qui in insula est aquis circumseptus, cymbā habens ad manū, se minime putat irretitū, vt neq; auis in medijs aquis, quæ alarū remigio facile delabitur in continentē: Ita nec qui bonę mentis est, & flagrantis erga deū animi, nullis se cōpedibus existimat alligatū. Qui pœna nō terretur, supplicio nō cogitur: quādiūtenus a lege se liberū censet. Deniq; iusto negat legē esse positā, quod pœna legis eum, qui iustus est, non attingat: legem pro pœna legis accipiens. Hoc enim est, quod sequitur: Sed iniustis & adulteris. Et huc spectat dictum Christi ad Pilatum, Non haberes potestatem aduersum me vllam, nisi tibi datus esset desuper. Quasi ita dicat, Innocentia facit, vt tibi in nullo sim obnoxius: tibi tamen à deo permittitur quādā potestate, facti potius, q̄ iuris, vt me iudices. Cui & illud al-

Iudit: Venit princeps mūdi huius, & in me nō habet quicq̄
 Hoc insinuans, quōd cum princeps terrenus ius non habu-
 erit in Christum: fas tamen illi deo permittente fuit, iudi-
 care Christum. Sed in his omnibus nihil est quod auo-
 cet vouentē ab obœdientia. Hic mihi videtur delphinum
 syluis adpingere, fluctibus aprū. Istud enim extra causam
 vanissimē inductum est, vti & aliud priore ad Corinth. 7.
 Empti estis precio magno, nolite fieri serui hominum. Hic
 nihil aliud agit Paulus, q̄ vt persuadeat non esse seruandam
 in re iniusta & iniqua obœdientiā: vt deū potius sequamur
 mala dissuadentem, q̄ hominē impia iubentē. Sed & in hoc
 conspirat tota religionis disciplina. tantū abest, vt huic di-
 cto aduersetur. Regula enim monastica huc maximē tē-
 dit, vt ad pietatem & dei cultum omnia votorū exercitia re-
 ferantur. Illud etiam iudicio ac mente caret, quod aiunt vi-
 uendi formulas varie inductas ad seditionem sectamq; per-
 tinere: vt solent omnia semper in peius interpretari. Qui
 si vel micā salis haberent, scirēt huiusmodi instituta viuēdi
 vias potius appellari quā sectas, iuxta phrasim Pauli, qui
 Actorum vicesimo quarto ait, Confiteor hoc tibi, quōd se-
 cundum viam, quam dicunt heresim, deseruio patrio deo
 meo, credens omnibus quæ in lege scripta sunt, spem habēs
 in deo. Quam viam nos appellamus, Græci ὁδὸν vocant.
 Vnde & periodus nomē habet. Paulo autem odiosius est
 nomen sectæ, tametsi per se indifferens. Plerunq; tamē se-
 cta appellatur, vbi ita quis suum tuetur propositū, vt alienū
 vituperet institutū. Quod genus sectæ lōge abest à piis mē-
 tibus ac verē pietatis cultoribus. Ita enim suæ quisq; regulę
 vacat, vt alienā minimē fastidiat. Imo & quēq; beatum pu-
 tet, si in ea vocatione quā vocatus est, in illa permaneat.

Illud quoq; min⁹ appositē pferunt aduersus monastica
 viuendi instituta, Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue A-
 pollo, siue Cephas. Neq; enim prohibet quempiam Petri,
 Pauli, ac proinde Francisci, Dominici, aut cuiusuis alterius
 in sacra religione patriarchæ effici imitatore: cum idem
 ipse alio loco dicat, Imitatores mei estote, sicut & ego
 Christi. Hoc solum prohibet quod subiungit, Ne vnus ad-
 uersus alterum infletur pro alio. Quod & ipsum prohi-
 bent omnia viuendi instituta monastica, ita tamen, vt

liceat praelato subiici & regulæ, potius quam in illi propriæ prudentiæ. Nam si sic nostra est vita praelatorum, ut eorum etiam imperia nostræ cedant utilitati, an non etiam debet esse alterius, ut illi se præstet obœdientem, qui senioris præscripto & directione indiget? Quare hæc verba ad obediētiam magis prouocant, quam auocent. Cur enim non obediētiam alteri in meum ipsius commodum, si is, qui mihi præest, meæ seruit utilitati? Quod autem præscriptione votorū libertatē à nobis auferri nugantur, id planè falsum est, cum huiusmodi votorum obseruatio ei, quæ vera libertas est, viam sternat ac præparet. Vera enim libertas est, quæ à peccato auocat, & ad deum accedere facit, affectus retundit, carnis stimulos extinguit, denique ab omni peccandi occasione animum semouet. Quæ omnia præstat votorum obseruatio. Est enim methodus ad libertatem, ad quam nos Paulus inuitat, dicens in Romanis sexto cap. Liberati à peccato, serui facti estis iustitiæ. Mox quæ sequitur, Nunc vero liberati à peccato, serui autem facti deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam æternam. Verum aliam libertatem quærunt pseudo isti euangelici, quæ verius licentia antichristiana dicenda est, quam Christiana libertas, de qua scriptū est, Non quasi velamē habentes malitiæ libertatem, sed sicut serui dei. Iam qui sponte & ex animo obœdit, verè liber est: contra seruus, qui licentia ad peccandum abutitur. Hæc enim libertas Christi est, vbi quis se subiicit humanæ creaturæ propter deum. Hoc enim est, quod ait, Subiecti estote quasi liberi. Nam sponte seruire, apud Christum libertas est. Et de Zuinglianis nugis hæc tenus dictum sit.

Cæterum vsque adeò irrequietum est studium cōtradiçendi, ut obuia quæque in gladium, si possit, conuertat, utpote stipulam tenuissimam in ensē, aut lanceam. Nā quid alienius est à proposito, quam ita argutari, Non quasi dominantes in clero, sed forma facti gregis: ergo non oportet cōstituire leges humanas, seu ecclesiasticos canones, cum potius cōtrarium colligi possit. Dicit enim Petrus prioris epistolæ cap. 5. Pascite, qui in vobis est, gregem dei. Hæc autē pastura maximè fit bonis constitutionibus, non tam ad utilitatem legem constituentis, quam gregis subiecti. Et hoc

est quod ait, Non quasi dominantes in clero, vt scilicet caueatur ab ea specie tyrannidis, qua propria seruitur vtilitati potius, quam alienę. Hoc enim est pascere, non dominari, dum maximę subditorum saluti consulitur. Et id quidem fit bonis & sanctis legibus.

Aiunt præterea non esse datam pastoribus aliam auctoritatem, q̄ vt doceant seruare euangelica mandata. Quod prorsus non abnuendum est. Nam canonicę institutiones eo sine feruntur, vt viam parent ad obseruationem euangelicę traditionis. Vbi autem duo sunt vnum propter aliud, ibi vnum tantum. Constat autem etiam ipsos apostolos in Actis docuisse præter euangelium traditiones seniorum, Actuum. 15. Et Paulus in Corinth. ait, Cum venero, disponam.

Cum autem volunt nobis vnicam euangelii legem sufficere, reiectis constitutionum humanarum formulis, planè falluntur. Nam sapientibus, & insipientibus debitores sumus, ait Paulus. Cum autem bene habentibus, & qui probè cibos concoquunt, esca necdum planè cocta sufficiat, egrotis tamen ac debilibus opus est aut cibo teneriore, aut certe medicina. Cubiculum iam ingressis, claue nihil opus est, quæ tamen ingressuris necessaria est, vt illis in domum pateat aditus. Opere completo, nihil opus fabris malleo: quod vt perficiatur, eius vsus necessarius est. Sic qui perfectione euangelicam nondum adepti sunt (quæ apud Christianos maxima turba est) constitutionibus humanis indigent, vt faber malleo & incude ad tundendum acuendumve ferrum. Et imbecillioribus lacte opus est, necdum solido cibo.

Aiunt præterea non esse peccatū nisi contra legem dei, ideoque legem hominum non parere obligationem. Verum non attendunt id, quod dominus in euangelio dicit. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Et quasi peccatum ariolandi est nolle obedire. Paulus autem ad Hebræos dicit, Obedite præpositis vestris, & subiaceat eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris. Sic ergo dum contemnitur prælatus, offenditur deus.

Proferunt & istud. Nemini quicquam debeatis, nisi vt inuicem diligatis, ex hoc stupidissime colligentes non debe-

ri hominibus obœdientiam, cum potius eliciatur eontrarium. Vult enim diuus Paulus eo loco, vt singulis reddatur debita. Verum hoc vult, vt soluẽdo amplius non debeatur. Qui ergo debitam persoluit obœdientiam, iam definit in ea re esse debitor: nisi forte in charitate, quę semper & debendo persoluitur, & persoluẽdo debetur. Non ergo tollit obœdientiam, cui semper vult adhærere dilectionem.

Quod autem toties crambem suggerunt recoctam, dicentes, Vbi spiritus domini, ibi libertas, minimè aduertunt eo loco agi de libertate à culpa, non ab obedientia, à sceleribus, nõ à legibus, demum à coactione, non à subiectione. Quin vera libertas Christiana in spontanea obedientia maxime consistit. Liberrimus enim est, qui semper est ex charitate ad obœdiendum paratus.

Sed & illud proferunt ex Deuteronomio. 4. Non addetis ad verbum, quod loquor vobis. Et Deuteronomii. 12. Quod præcipio tibi, hoc tantum facito. Quasi verò Christi apostoli suis traditionibus impegissent ad hunc scopulũ. A deo cæci sunt, vt non videant in quam blasphemiam impingant, qui in Actis legunt, Traditiones & mandata seniorum. Sciant igitur notam exclusionis tantum hoc loco excludere contrarium præcepti diuini. Iubet enim sua præcepta seruari dominus, ita vt nihil admittatur contrarium. Humanæ autem leges, (quæ ad disciplinam ecclesiasticam pertinent) tantum abest vt obuiant mandatis diuinis, vt illis etiam maxime subseruiant. Sed nec huiusmodi statuta condere, addit ad sacram scripturam. Addit autem qui humana sacris admiscet, & eodem gradu haberi vult leges humanas cum diuinis. Quo maxime errore laborant heretici, qui quicquid illis in buccam venerit, dicunt esse euangeliũ. At verò præter scripturam aliquid disponere, non est addere ad verba dei. Obscura interpretari, hoc non est addere. Nam ad sacerdotem Leuitici generis recurrendum esse dominus ipse statuit pro interpretatione legis de eius ore suscipienda. Si difficile (inquit) & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris, & iudicium videris verba variari, venies ad sacerdotes, qui indicabunt tibi iudicii veritatem, sequerisq; sententiam eorum. Deuteronomii. 17. Addunt autè ad scripturam heretici, qui eam corrumpunt, inflectunt, torquent,

pseudographè interpretantur, denique in suum sensum repugnantem trahere nituntur. Contra verò licuit apostolis incolumi mandato diuino dicere, Visum est spiritui sancto & nobis, nihil vltra vobis imponere oneris, quàm hæc necessaria. Eadè auctoritate licuit Paulo ad Titum scribere, Reliqui te Crætæ, vt quæ defunt corrigas. Sic & ipsi ecclesiæ licet in his, quæ ad disciplinam ecclesiasticam pertinet, & premere, & laxas permittere iuris habenas. Nihil enim mirum videri debet, si pro varietate tēporum statuta quādōque variantur humana.

*Reliquam calumniarum turbam inconditam
nullo negotio contere.*

Quo semper inuicta veritas solidum referat de hoste triumphum, quicquid nugarum superest, quo suam tegere conantur impietatem heretici, exhibere conuenit, ac penitus exsufflare velut stipulam ante faciem venti. Superfunt enim puerilia quædam leuioris operæ contra cœlibatum irritamenta, quæ passim in eorū dogmatibus resperfa leguntur, quemadmodum

Neglectis vrenda filix innascitur agris.

Quale istud est, si plerique omnes amplecterentur cœlibatum, quis tandem superesset soboli procreandæ locus? Non minus stupidum erat, quod diuo Hieronymo obiiciebatur, Si solitudinis amore omnes, ferarum lustra peterent, sylvas ac nemora incolerent, qui tandem superessent in ciuitatibus? Cui respondendum, ciuitates fore repetendas pro solitudine, nemoribus in vrbes iam conuersis. Ad hunc sane modum prima legis ratio suam resumeret efficaciam, Crescite, & multiplicamini, & replete terram, vt iam opus foret bonarū hominum partem cessare à cœlibatu. Sed qui hoc timet, caueat ne cœlum ruat, præsertim cum non desint hoc infelici sæculo in numeri libidinum patroni, adde & improbi exactores: vt stultissimum sit in eo hæsitare.

Sed proficiunt in peius, ita dicentes, Illud non caret præsumptione à deo miraculum exigere. At miraculosum